

Төрүттүгөш, өскөн үсүм
Төүгүм болуп төңүзүмдө
Чээрбей дорттөн тозан бирги
Чылаа чедир
Черим, чоңум кезин дээр-ле
туржуп келдим.
Келир өй дээр, чуду-кара
башкартылып,
Кенеп шаамдан чыдаар эргий
чурттааным,
Деней бодал, сайгартылып
чоруурмуга
Дески эвес үш шаг-үс
көстүп кээр-дир:
Бирги үс: хостуг чолаа
чалгыналгаш,
Бижиттинип, номчуттунуп,
ажыл кылып,
Кара башка халдагы дег
хайра чок
Халаа-хайга калсырашпаан
чалыш шаам-дыр.
Ийга үс: идегелдиг, идегел чок
Ийе, харын пазы орту
чуртталган-дыр.
Чүгө чадгыс чагырганын
үңү лмынал,
Чүү деп чарлык болур болур
хүлөп чордум.
Ушү үс: дүшкүрөлдөгү
амгы бо-ла
Ууле бүткөн аяк бүтпөс
кыраан шаам-дыр.
Мымча ботка чурттан келген,
оранымга
Мымдыг дошкун шагын көөрүн
болаваан мен.
Тоткаш, доора барганын
деней ийик бе,
Дооратан күткүлгөн
кеми ийик бе,
Ус салган чалымынын
иүүрүндө
Уулгедикчи, дүржөк чаңыл
тергандеп тур.
Эртегиден Азия дитин
төвүн ээлэп
Эргим тыаа аймак чоңум
төөгүзүндө
Эриг сеткил, эки күзөл,
ачы-буял
Эчис ымк сагымалыг,
дагымалыг.
Бурунгудан хүндүткөдөгү
ошкөлдөгү
Буттал каан боо, хымын бижек —
кабызы-даа
Арыг иүүрүлүг, чүдүгелгил
албатыже
Арып болбас ачы чоңум
чөпсөз чорду.
Сеткилиден кээргел сүүзү
кызттыгыш,
Черанкшөңнөр холдарында
барганынын,
Шүптү хөөрүн чадгыс чеге
четчелесе,
Чурагайың кандыг дүйү
көстүр ири?
Виктор САГЛАН-ООЛ,
Кызыл.

ОРАН-ТАНДЫ КИЛЕҢИ

Амьдыралдан чугаа

Төрүттүгөш, өскөн үсүм
Төүгүм болуп төңүзүмдө
Чээрбей дорттөн тозан бирги
Чылаа чедир
Черим, чоңум кезин дээр-ле
туржуп келдим.
Келир өй дээр, чуду-кара
башкартылып,
Кенеп шаамдан чыдаар эргий
чурттааным,
Деней бодал, сайгартылып
чоруурмуга
Дески эвес үш шаг-үс
көстүп кээр-дир:
Бирги үс: хостуг чолаа
чалгыналгаш,
Бижиттинип, номчуттунуп,
ажыл кылып,
Кара башка халдагы дег
хайра чок
Халаа-хайга калсырашпаан
чалыш шаам-дыр.
Ийга үс: идегелдиг, идегел чок
Ийе, харын пазы орту
чуртталган-дыр.
Чүгө чадгыс чагырганын
үңү лмынал,
Чүү деп чарлык болур болур
хүлөп чордум.
Ушү үс: дүшкүрөлдөгү
амгы бо-ла
Ууле бүткөн аяк бүтпөс
кыраан шаам-дыр.
Мымча ботка чурттан келген,
оранымга
Мымдыг дошкун шагын көөрүн
болаваан мен.
Тоткаш, доора барганын
деней ийик бе,
Дооратан күткүлгөн
кеми ийик бе,
Ус салган чалымынын
иүүрүндө
Уулгедикчи, дүржөк чаңыл
тергандеп тур.
Эртегиден Азия дитин
төвүн ээлэп
Эргим тыаа аймак чоңум
төөгүзүндө
Эриг сеткил, эки күзөл,
ачы-буял
Эчис ымк сагымалыг,
дагымалыг.
Бурунгудан хүндүткөдөгү
ошкөлдөгү
Буттал каан боо, хымын бижек —
кабызы-даа
Арыг иүүрүлүг, чүдүгелгил
албатыже
Арып болбас ачы чоңум
чөпсөз чорду.
Сеткилиден кээргел сүүзү
кызттыгыш,
Черанкшөңнөр холдарында
барганынын,
Шүптү хөөрүн чадгыс чеге
четчелесе,
Чурагайың кандыг дүйү
көстүр ири?
Виктор САГЛАН-ООЛ,
Кызыл.

ЭЛДЕНИН ОРДУ

Испаниянын байысылы
Мадрид хоорайнын мырылай
төөүндө кедерге чараш, иш-
тин, даштын барык алдын,
мөңгү-биле каастан улут
орду бар. Ону «Каса де Кор-
деро» деп алап турар. Ордун
булу, оон анын тоо-
зу эленин 1860 чылда
Сантаго Лисо Кордеро деп
кыж лотерейлыг мөңгөйге

көй акыз түңүгү ойнааш-
кыны алган. Ычарадагы
эрге-чагырга оранынын
кассасында бүгү акша Корде-
рога төлөргөн чедилеш
болган. Ычанган Мадридтин
төөүндө беш кат улут орду-
ну акаа берген. Ол үсөн
бээр ук ордуну «Каса де
Кордеро» деп алаан.

ДОЛДУ «БАШКЫ»
Муруну Африка Республи-
канын Баркел-Уст хоора-
ында беш харыг Яков Фро-
бис төрүмелден келди
болган чугаалап шыдаас

Кызыл хоорай, Красноармейская, 100

Редатор
В. Ф. ЧАДАМБА

Телефоннар: 3-33-91; 3-34-17; 3-34-26; 3-34-39; 3-34-93; 3-34-94; 3-34-95; 3-34-96; 3-34-97; 3-34-98; 3-34-99; 3-35-01; 3-35-02; 3-35-03; 3-35-04; 3-35-05; 3-35-06; 3-35-07; 3-35-08; 3-35-09; 3-35-10; 3-35-11; 3-35-12; 3-35-13; 3-35-14; 3-35-15; 3-35-16; 3-35-17; 3-35-18; 3-35-19; 3-35-20; 3-35-21; 3-35-22; 3-35-23; 3-35-24; 3-35-25; 3-35-26; 3-35-27; 3-35-28; 3-35-29; 3-35-30; 3-35-31; 3-35-32; 3-35-33; 3-35-34; 3-35-35; 3-35-36; 3-35-37; 3-35-38; 3-35-39; 3-35-40; 3-35-41; 3-35-42; 3-35-43; 3-35-44; 3-35-45; 3-35-46; 3-35-47; 3-35-48; 3-35-49; 3-35-50; 3-35-51; 3-35-52; 3-35-53; 3-35-54; 3-35-55; 3-35-56; 3-35-57; 3-35-58; 3-35-59; 3-35-60; 3-35-61; 3-35-62; 3-35-63; 3-35-64; 3-35-65; 3-35-66; 3-35-67; 3-35-68; 3-35-69; 3-35-70; 3-35-71; 3-35-72; 3-35-73; 3-35-74; 3-35-75; 3-35-76; 3-35-77; 3-35-78; 3-35-79; 3-35-80; 3-35-81; 3-35-82; 3-35-83; 3-35-84; 3-35-85; 3-35-86; 3-35-87; 3-35-88; 3-35-89; 3-35-90; 3-35-91; 3-35-92; 3-35-93; 3-35-94; 3-35-95; 3-35-96; 3-35-97; 3-35-98; 3-35-99; 3-36-01; 3-36-02; 3-36-03; 3-36-04; 3-36-05; 3-36-06; 3-36-07; 3-36-08; 3-36-09; 3-36-10; 3-36-11; 3-36-12; 3-36-13; 3-36-14; 3-36-15; 3-36-16; 3-36-17; 3-36-18; 3-36-19; 3-36-20; 3-36-21; 3-36-22; 3-36-23; 3-36-24; 3-36-25; 3-36-26; 3-36-27; 3-36-28; 3-36-29; 3-36-30; 3-36-31; 3-36-32; 3-36-33; 3-36-34; 3-36-35; 3-36-36; 3-36-37; 3-36-38; 3-36-39; 3-36-40; 3-36-41; 3-36-42; 3-36-43; 3-36-44; 3-36-45; 3-36-46; 3-36-47; 3-36-48; 3-36-49; 3-36-50; 3-36-51; 3-36-52; 3-36-53; 3-36-54; 3-36-55; 3-36-56; 3-36-57; 3-36-58; 3-36-59; 3-36-60; 3-36-61; 3-36-62; 3-36-63; 3-36-64; 3-36-65; 3-36-66; 3-36-67; 3-36-68; 3-36-69; 3-36-70; 3-36-71; 3-36-72; 3-36-73; 3-36-74; 3-36-75; 3-36-76; 3-36-77; 3-36-78; 3-36-79; 3-36-80; 3-36-81; 3-36-82; 3-36-83; 3-36-84; 3-36-85; 3-36-86; 3-36-87; 3-36-88; 3-36-89; 3-36-90; 3-36-91; 3-36-92; 3-36-93; 3-36-94; 3-36-95; 3-36-96; 3-36-97; 3-36-98; 3-36-99; 3-37-01; 3-37-02; 3-37-03; 3-37-04; 3-37-05; 3-37-06; 3-37-07; 3-37-08; 3-37-09; 3-37-10; 3-37-11; 3-37-12; 3-37-13; 3-37-14; 3-37-15; 3-37-16; 3-37-17; 3-37-18; 3-37-19; 3-37-20; 3-37-21; 3-37-22; 3-37-23; 3-37-24; 3-37-25; 3-37-26; 3-37-27; 3-37-28; 3-37-29; 3-37-30; 3-37-31; 3-37-32; 3-37-33; 3-37-34; 3-37-35; 3-37-36; 3-37-37; 3-37-38; 3-37-39; 3-37-40; 3-37-41; 3-37-42; 3-37-43; 3-37-44; 3-37-45; 3-37-46; 3-37-47; 3-37-48; 3-37-49; 3-37-50; 3-37-51; 3-37-52; 3-37-53; 3-37-54; 3-37-55; 3-37-56; 3-37-57; 3-37-58; 3-37-59; 3-37-60; 3-37-61; 3-37-62; 3-37-63; 3-37-64; 3-37-65; 3-37-66; 3-37-67; 3-37-68; 3-37-69; 3-37-70; 3-37-71; 3-37-72; 3-37-73; 3-37-74; 3-37-75; 3-37-76; 3-37-77; 3-37-78; 3-37-79; 3-37-80; 3-37-81; 3-37-82; 3-37-83; 3-37-84; 3-37-85; 3-37-86; 3-37-87; 3-37-88; 3-37-89; 3-37-90; 3-37-91; 3-37-92; 3-37-93; 3-37-94; 3-37-95; 3-37-96; 3-37-97; 3-37-98; 3-37-99; 3-38-01; 3-38-02; 3-38-03; 3-38-04; 3-38-05; 3-38-06; 3-38-07; 3-38-08; 3-38-09; 3-38-10; 3-38-11; 3-38-12; 3-38-13; 3-38-14; 3-38-15; 3-38-16; 3-38-17; 3-38-18; 3-38-19; 3-38-20; 3-38-21; 3-38-22; 3-38-23; 3-38-24; 3-38-25; 3-38-26; 3-38-27; 3-38-28; 3-38-29; 3-38-30; 3-38-31; 3-38-32; 3-38-33; 3-38-34; 3-38-35; 3-38-36; 3-38-37; 3-38-38; 3-38-39; 3-38-40; 3-38-41; 3-38-42; 3-38-43; 3-38-44; 3-38-45; 3-38-46; 3-38-47; 3-38-48; 3-38-49; 3-38-50; 3-38-51; 3-38-52; 3-38-53; 3-38-54; 3-38-55; 3-38-56; 3-38-57; 3-38-58; 3-38-59; 3-38-60; 3-38-61; 3-38-62; 3-38-63; 3-38-64; 3-38-65; 3-38-66; 3-38-67; 3-38-68; 3-38-69; 3-38-70; 3-38-71; 3-38-72; 3-38-73; 3-38-74; 3-38-75; 3-38-76; 3-38-77; 3-38-78; 3-38-79; 3-38-80; 3-38-81; 3-38-82; 3-38-83; 3-38-84; 3-38-85; 3-38-86; 3-38-87; 3-38-88; 3-38-89; 3-38-90; 3-38-91; 3-38-92; 3-38-93; 3-38-94; 3-38-95; 3-38-96; 3-38-97; 3-38-98; 3-38-99; 3-39-01; 3-39-02; 3-39-03; 3-39-04; 3-39-05; 3-39-06; 3-39-07; 3-39-08; 3-39-09; 3-39-10; 3-39-11; 3-39-12; 3-39-13; 3-39-14; 3-39-15; 3-39-16; 3-39-17; 3-39-18; 3-39-19; 3-39-20; 3-39-21; 3-39-22; 3-39-23; 3-39-24; 3-39-25; 3-39-26; 3-39-27; 3-39-28; 3-39-29; 3-39-30; 3-39-31; 3-39-32; 3-39-33; 3-39-34; 3-39-35; 3-39-36; 3-39-37; 3-39-38; 3-39-39; 3-39-40; 3-39-41; 3-39-42; 3-39-43; 3-39-44; 3-39-45; 3-39-46; 3-39-47; 3-39-48; 3-39-49; 3-39-50; 3-39-51; 3-39-52; 3-39-53; 3-39-54; 3-39-55; 3-39-56; 3-39-57; 3-39-58; 3-39-59; 3-39-60; 3-39-61; 3-39-62; 3-39-63; 3-39-64; 3-39-65; 3-39-66; 3-39-67; 3-39-68; 3-39-69; 3-39-70; 3-39-71; 3-39-72; 3-39-73; 3-39-74; 3-39-75; 3-39-76; 3-39-77; 3-39-78; 3-39-79; 3-39-80; 3-39-81; 3-39-82; 3-39-83; 3-39-84; 3-39-85; 3-39-86; 3-39-87; 3-39-88; 3-39-89; 3-39-90; 3-39-91; 3-39-92; 3-39-93; 3-39-94; 3-39-95; 3-39-96; 3-39-97; 3-39-98; 3-39-99; 3-40-01; 3-40-02; 3-40-03; 3-40-04; 3-40-05; 3-40-06; 3-40-07; 3-40-08; 3-40-09; 3-40-10; 3-40-11; 3-40-12; 3-40-13; 3-40-14; 3-40-15; 3-40-16; 3-40-17; 3-40-18; 3-40-19; 3-40-20; 3-40-21; 3-40-22; 3-40-23; 3-40-24; 3-40-25; 3-40-26; 3-40-27; 3-40-28; 3-40-29; 3-40-30; 3-40-31; 3-40-32; 3-40-33; 3-40-34; 3-40-35; 3-40-36; 3-40-37; 3-40-38; 3-40-39; 3-40-40; 3-40-41; 3-40-42; 3-40-43; 3-40-44; 3-40-45; 3-40-46; 3-40-47; 3-40-48; 3-40-49; 3-40-50; 3-40-51; 3-40-52; 3-40-53; 3-40-54; 3-40-55; 3-40-56; 3-40-57; 3-40-58; 3-40-59; 3-40-60; 3-40-61; 3-40-62; 3-40-63; 3-40-64; 3-40-65; 3-40-66; 3-40-67; 3-40-68; 3-40-69; 3-40-70; 3-40-71; 3-40-72; 3-40-73; 3-40-74; 3-40-75; 3-40-76; 3-40-77; 3-40-78; 3-40-79; 3-40-80; 3-40-81; 3-40-82; 3-40-83; 3-40-84; 3-40-85; 3-40-86; 3-40-87; 3-40-88; 3-40-89; 3-40-90; 3-40-91; 3-40-92; 3-40-93; 3-40-94; 3-40-95; 3-40-96; 3-40-97; 3-40-98; 3-40-99; 3-41-01; 3-41-02; 3-41-03; 3-41-04; 3-41-05; 3-41-06; 3-41-07; 3-41-08; 3-41-09; 3-41-10; 3-41-11; 3-41-12; 3-41-13; 3-41-14; 3-41-15; 3-41-16; 3-41-17; 3-41-18; 3-41-19; 3-41-20; 3-41-21; 3-41-22; 3-41-23; 3-41-24; 3-41-25; 3-41-26; 3-41-27; 3-41-28; 3-41-29; 3-41-30; 3-41-31; 3-41-32; 3-41-33; 3-41-34; 3-41-35; 3-41-36; 3-41-37; 3-41-38; 3-41-39; 3-41-40; 3-41-41; 3-41-42; 3-41-43; 3-41-44; 3-41-45; 3-41-46; 3-41-47; 3-41-48; 3-41-49; 3-41-50; 3-41-51; 3-41-52; 3-41-53; 3-41-54; 3-41-55; 3-41-56; 3-41-57; 3-41-58; 3-41-59; 3-41-60; 3-41-61; 3-41-62; 3-41-63; 3-41-64; 3-41-65; 3-41-66; 3-41-67; 3-41-68; 3-41-69; 3-41-70; 3-41-71; 3-41-72; 3-41-73; 3-41-74; 3-41-75; 3-41-76; 3-41-77; 3-41-78; 3-41-79; 3-41-80; 3-41-81; 3-41-82; 3-41-83; 3-41-84; 3-41-85; 3-41-86; 3-41-87; 3-41-88; 3-41-89; 3-41-90; 3-41-91; 3-41-92; 3-41-93; 3-41-94; 3-41-95; 3-41-96; 3-41-97; 3-41-98; 3-41-99; 3-42-01; 3-42-02; 3-42-03; 3-42-04; 3-42-05; 3-42-06; 3-42-07; 3-42-08; 3-42-09; 3-42-10; 3-42-11; 3-42-12; 3-42-13; 3-42-14; 3-42-15; 3-42-16; 3-42-17; 3-42-18; 3-42-19; 3-42-20; 3-42-21; 3-42-22; 3-42-23; 3-42-24; 3-42-25; 3-42-26; 3-42-27; 3-42-28; 3-42-29; 3-42-30; 3-42-31; 3-42-32; 3-42-33; 3-42-34; 3-42-35; 3-42-36; 3-42-37; 3-42-38; 3-42-39; 3-42-40; 3-42-41; 3-42-42; 3-42-43; 3-42-44; 3-42-45; 3-42-46; 3-42-47; 3-42-48; 3-42-49; 3-42-50; 3-42-51; 3-42-52; 3-42-53; 3-42-54; 3-42-55; 3-42-56; 3-42-57; 3-42-58; 3-42-59; 3-42-60; 3-42-61; 3-42-62; 3-42-63; 3-42-64; 3-42-65; 3-42-66; 3-42-67; 3-42-68; 3-42-69; 3-42-70; 3-42-71; 3-42-72; 3-42-73; 3-42-74; 3-42-75; 3-42-76; 3-42-77; 3-42-78; 3-42-79; 3-42-80; 3-42-81; 3-42-82; 3-42-83; 3-42-84; 3-42-85; 3-42-86; 3-42-87; 3-42-88; 3-42-89; 3-42-90; 3-42-91; 3-42-92; 3-42-93; 3-42-94; 3-42-95; 3-42-96; 3-42-97; 3-42-98; 3-42-99; 3-43-01; 3-43-02; 3-43-03; 3-43-04; 3-43-05; 3-43-06; 3-43-07; 3-43-08; 3-43-09; 3-43-10; 3-43-11; 3-43-12; 3-43-13; 3-43-14; 3-43-15; 3-43-16; 3-43-17; 3-43-18; 3-43-19; 3-43-20; 3-43-21; 3-43-22; 3-43-23; 3-43-24; 3-43-25; 3-43-26; 3-43-27; 3-43-28; 3-43-29; 3-43-30; 3-43-31; 3-43-32; 3-43-33; 3-43-34; 3-43-35; 3-43-36; 3-43-37; 3-43-38; 3-43-39; 3-43-40; 3-43-41; 3-43-42; 3-43-43; 3-43-44; 3-43-45; 3-43-46; 3-43-47; 3-43-48; 3-43-49; 3-43-50; 3-43-51; 3-43-52; 3-43-53; 3-43-54; 3-43-55; 3-43-56; 3-43-57; 3-43-58; 3-43-59; 3-43-60; 3-43-61; 3-43-62; 3-43-63; 3-43-64; 3-43-65; 3-43-66; 3-43-67; 3-43-68; 3-43-69; 3-43-70; 3-43-71; 3-43-72; 3-43-73; 3-43-74; 3-43-75; 3-43-76; 3-43-77; 3-43-78; 3-43-79; 3-43-80; 3-43-81; 3-43-82; 3-43-83; 3-43-84; 3-43-85; 3-43-86; 3-43-87; 3-43-88; 3-43-89; 3-43-90; 3-43-91; 3-43-92; 3-43-93; 3-43-94; 3-43-95; 3-43-96; 3-43-97; 3-43-98; 3-43-99; 3-44-01; 3-44-02; 3-44-03; 3-44-04; 3-44-05; 3-44-06; 3-44-07; 3-44-08; 3-44-09; 3-44-10; 3-44-11; 3-44-12; 3-44-13; 3-44-14; 3-44-15; 3-44-16; 3-44-17; 3-44-18; 3-44-19; 3-44-20; 3-44-21; 3-44-22; 3-44-23; 3-44-24; 3-44-25; 3-44-26; 3-44-27; 3-44-28; 3-44-29; 3-44-30; 3-44-31; 3-44-32; 3-44-33; 3-44-34; 3-44-35; 3-44-36; 3-44-37; 3-44-38; 3-44-39; 3-44-40; 3-44-41; 3-44-42; 3-44-43; 3-44-44; 3-44-45; 3-44-46; 3-44-47; 3-44-48; 3-44-49; 3-44-50; 3-44-51; 3-44-52; 3-44-53; 3-44-54; 3-44-55; 3-44-56; 3-44-57; 3-44-58; 3-44-59; 3-44-60; 3-44-61; 3-44-62; 3-44-63; 3-44-64; 3-44-65; 3-44-66; 3-44-67; 3-44-68; 3-44-69; 3-44-70; 3-44-71; 3-44-72; 3-44-73; 3-44-74; 3-44-75; 3-44-76; 3-44-77; 3-44-78; 3-44-79; 3-44-80; 3-44-81; 3-44-82; 3-44-83; 3-44-84; 3-44-85; 3-44-86; 3-44-87; 3-44-88; 3-44-89; 3-44-90; 3-44-91; 3-44-92; 3-44-93; 3-44-94; 3-44-95; 3-44-96; 3-44-97; 3-44-98; 3-44-99; 3-45-01; 3-45-02; 3-45-03; 3-45-04; 3-45-05; 3-45-06; 3-45-07; 3-45-08; 3-45-09; 3-45-10; 3-45-11; 3-45-12; 3-45-13; 3-45-14; 3-45-15; 3-45-16; 3-45-17; 3-45-18; 3-45-19; 3-45-20; 3-45-21; 3-45-22; 3-45-23; 3-45-24; 3-45-25; 3-45-26; 3-45-27; 3-45-28; 3-45-29; 3-45-30; 3-45-31; 3-45-32; 3-45-33; 3-45-34; 3-45-35; 3-45-36; 3-45-37; 3-45-38; 3-45-39; 3-45-40; 3-45-41; 3-45-42; 3-45-43; 3-45-44; 3-45-45; 3-45-46; 3-45-47; 3-45-48; 3-45-49; 3-45-50; 3-45-51; 3-45-52; 3-45-53; 3-45-54; 3-45-55; 3-45-56; 3-45-57; 3-45-58; 3-45-59; 3-45-60; 3-45-61; 3-45-62; 3-45-63; 3-45-64; 3-45-65; 3-45-66; 3-45-67; 3-45-68; 3-45-69; 3-45-70; 3-45-71; 3-45-72; 3-45-73; 3-45-74; 3-45-75; 3-45-76; 3-45-77; 3